

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев уз 1/2021
25.02.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Данијеле Николић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., против тужене Безбедносно информативне агенције Београд, чији је законски заступник Државно правобранилаштво, Београд, ради заштите у вези са узбуњивањем, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж уз 8/2019 од 24.01.2020. године, која је допуњена решењем Апелационог суда у Нишу Гж уз 8/2019 од 27.05.2020. године, у седници већа која је одржана дана 25.02.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж уз 8/2019 од 24.01.2020. која је допуњена решењем Апелационог суда у Нишу Гж уз 8/2019 од 27.05.2020 године, тако што **СЕ ОДБИЈА** тужбени захтев којим је тужилац тражио да се утврди да је тужена извршила штетну радњу према тужиоцу као узбуњивачу, стављањем у неповољнији положај тужиоца у поступку оцењивања, давањем првостепене оцено рада за 2015. годину „добар“ (3) и накнадном давању оцено по приговору „истиче се“ (4), као неоснован.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужене изјављена дана 01.04.2020. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж уз 8/2019 од 24.01.2020. године, укинута је пресуда Вишег суда у Нишу П уз 7/2018 од 22.01.2019. године и пресуђено тако што је усвојен тужбени захтев и утврђено да је тужена извршила штетну радњу према тужиоцу као узбуњивачу, стављањем у неповољнији положај тужиоца у поступку оцењивања, давањем првостепене оцено рада за 2015. годину „добар“ (3) и накнадном давању оцено по приговору „истиче се“ (4). Решењем Апелационог суда у Нишу Гж уз 8/2019 од 27.05.2020. допуњена је пресуда Апелационог суда у Нишу Гж уз 8/2019 од 24.01.2020. године, тако што је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 10.000,00 динара у року од осам дана од дана пријема одлуке.

Против ове пресуде тужена је благовремено, у складу са Уредбом о роковима у судским поступцима за време ванредног стања проглашеног 15. марта 2020. године („Сл. гласник РС“, бр. 38/2020), изјавила ревизију дана 28.05.2020. године, преко законског заступника, због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужена је изјавила и ревизију дана 01.04.2020. године, преко лица запосленог код тужене, због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужилац је дао одговор на ову ревизију.

Ревизија тужене од 01.04.2020. године није дозвољена у смислу члана 410. став 2. тачка 2. ЗПП, јер није изјављена преко заступника-државног правобранилаштва, у складу са чланом 85. став 7. ЗПП, а у вези са чланом 11. став 2. и 4. Закона о правобранилаштву, па је зато одлучено као у ставу другом изреке, на основу одредбе члана 413. ЗПП.

Одлучујући ревизији законског заступника тужене, у смислу одредбе члана 408. ЗПП („Службени гласник Републике Србије“, број 72/11 са изменама и допунама), Врховни касациони суд је нашао да ревизија основана.

У поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу код тужене од 1988. године, а од 2009. године је радио на ... пословима ... одељења, све до доношења решења број ...-.... од 28.07.2017. године којим је тужиоцу престао радни однос са правом на пензију и пре испуњења општих услова за стицање пензије, са даном 30.08.2017. године. У периоду од 2003. године до 2016. године тужилац је достављао сукцесивно и континуирано послодавцу и овлашћеном органу Владе Републике Србије писане информације у којима је наводио да постоје незаконитости и неправилности у раду припадника тужене, да постоји дискриминација у области рада у односу на напредовање у служби, злостављање на раду, кршење прописа приликом распоределе станова, распоређивања запослених, коришћења службених аутомобила и ненаменског коришћења средстава за социјалне намене, злоупотребе у погледу оцењивања, индиције о везама појединих припадника са криминалним структурама, које су биле уопштеног карактера, без навођења конкретних чињеница и имена припадника службе. Тужилац је 03.08.2014. године упутио информацију председнику Владе Републике Србије у којој је изнео сумњу да је кабинет председника Владе обавештен на неодговарајући начин у вези са његовим обраћањем директору БИА, која је прослеђена БИА дана 08.10. 2014. године. У вези с тим, са тужиоцем је обављен разговор којом приликом није ближе појаснио наводе у погледу постојања интересних група и незаконитог поступања и није навео конкретне чињенице. Дописом од 11.12.2015. године тужилац је доставио информацију о сексуалном узнемиравању запослених у Центру БИА у ..., указујући да се крши забрана

сексуалног узнемиравања истицањем календара са еротским садржајем, повременим јавним приказивањем непримерених порнографских садржаја на рачунарима у службеним просторијама.

У поступку редовног оцењивања рада државних службеника за 2015. годину, дана 03.03.2016. године, од стране претпостављеног начелника Центра БИА у ... тужилац је применом Правилника о оцењивању рада и стицању и губитку звања припадника БИА и попуњеног упитника о оцењивању, који се попуњава за сваког запосленог а подразумева обим посла, квалитет и квантитет, однос према раду, стручну оспособљеност и однос у раду према трећим лицима, оцењен првостепеном оценом „добар“ (3). Тужилац је изјавио приговор, из чије садржине произлази да је указивао да је дата оцена последица узбуњивања. Орган који одлучује по приговору је, према правилнику, тражио мишљење начелника. Сведок ББ, ..., је поново разматрао оцену рада тужиоца за 2015. године и уместо оценом „добар“ (3) тужиоцу је дата оцена „истиче се“ (4). Приликом промене оценом имао је у виду дугогодишње искуство, односно, био је блажи у оцењивању када је тужилац у питању у односу на остале запослене. По наводима сведока ВВ, ..., за тужиоца је предложена оцена „истиче се“ (4) иако није заслужио да буде оцењен том оценом јер никада није радио другу смену, нити је долазио суботом и недељом. Сведок ВВ са садржајем информација које је тужилац упућивао начелнику центра и директору БИА, као и председнику Владе није био упознат, али је знао да се тужилац више пута у току каријере жалио и улагао приговоре. Приликом промене оценом комисија је имала у виду дугогодишње искуство тужиоца и била је блажа у оцењивању тужиоца у односу на остале запослене. Оцена „истиче се“ (4) је заслужена, с обзиром да тужилац никада није радио другу смену, није долазио суботом и недељом, имао је мањи број мера, био је одсутан 31 дан у периоду за који је оцењиван. Такође, није се ванредно ангажовао и није имао дозу самоиницијативности и иновативности. Поступак оцењивања тужиоца је спроведен у свему у складу са одредбама правилника, а чињеница да је тужилац износио одређене тврдње у вези са радом туженог није била од утицаја приликом давања оценом, јер лица која су вршила оцењивања нису знала за те активности тужиоца. При том информација председнику Владе Републике Србије упућена је 2014. године, а за ту годину тужилац је оцењен оценом „одличан“ (5). Тужилац је иначе, улагао и приговор на оцену за 2012. и 2013. годину, који су били од стране другостепеног надлежног органа оцењени као неосновани. За оцењивање у 2015. године примењен је Правилник о оцењивању БИА и попуњен упитник о оцењивању који се попуњава за сваког запосленог.

Првостепени суд је побијаном пресудом одбио тужбени захтев којим је тужилац тражио да се утврди да је тужена извршила штетне радње према тужиоцу као узбуњивачу које се састоје у давању првостепене оценом рада за 2015. годину „добар“ (3) и накнадном давању оценом по приговору „истиче се“ (4), са образложењем да је утврдио да лица која су била задужена за оцењивање тужиоца и која су пратила његов рад нису ни знала да је тужилац вршио радње које је окарактерисао као радње узбуњивања, да нису озбиљно узимала нити су разматрала наводе из писмених уопштених и неконкретизованих дугогодишњих обраћања тужиоца јер ова лица нису ни знала за садржину тих обраћања, већ су узети у обзир критеријуми из Правилника о оцењивању БИА и попуњеног упитника

о оцењивању. Осим тога, у поступку поводом приговора тужиоца првобитна оцена је измењена, а чињеница да ли је тужилац реално оцењен није од значаја јер је прописан поступак кроз право на приговор који је тужилац искористио и право на вођење управног спора које није искористио. Давање оцено у конкретном случају, није последица деловања тужиоца као узбуњивача, већ је узроковано објективним околностима и параметрима који су примењени приликом оцењивања.

Другостепени суд је побијану пресуду укинуо и одлучио усвајањем тужбеног захтева, са образложењем да је тужилац учинио вероватном да је према њему предузета штетна радња у вези са узбуњивањем, а да је у току поступка изостала активна улога тужене, достављањем релевантних доказа-извода из оперативних дневних евиденција дежурне службе на које је сведок указивао, чиме би се конкретизовале чињенице и основ у квалитативном и квантитативном смислу од значаја за примену мерила и критеријума, што је на туженој био терет доказивања, а тужена није доказала да настале штетне последице по узбуњивача нису у вези са узбуњивањем.

По оцени Врховног касационог суда, правилно је првостепени суд применио материјално право када је одбио захтев тужиоца.

Према члану 2. тачка 1. Закона о заштити узбуњивача „узбуњивање“ је откривање информација о кршењу прописа, кршењу људских права, вршењу јавног овлашћења противно сврси због које је поверено, опасности по живот, јавно здравље, безбедност, животну средину, као и ради спречавања штете великих размера, док је према тачки 7. истог члана, „штетна радња“ свако чињење или нечинење у вези са узбуњивањем које се узбуњивачу или лицу које има право на заштиту као узбуњивач угрожава или повређује право односно којем се та лица стављају у неповољнији положај.

Одредбом члана 12. став 2. Закона о заштити узбуњивања прописано је да је унутрашње узбуњивање откривање информација послодавца, а одредбом члана 23. став 1. истог Закона, да узбуњивач према коме је предузета штетна радња у вези са узбуњивањем има право на судску заштиту.

У конкретном случају, тужилац је приликом слања информација свом послодавцу и овлашћеном органу Владе Републике Србије, упућивао писмене информације које су биле уопштеног карактера, без навођења конкретних чињеница и имена припадника службе којима би се указивало на неправилности у раду центра БИА и ..., а са тужиоцем је од стране претпостављених више пута разговарано у циљу конкретизовања садржине тих информација, у погледу постојања и поступања интересних група према њему. Осим тога, правилно је првостепени суд закључио да не постоји узрочно-последична веза између радњи узбуњивача и штетне радње која је према узбуњивачу предузета, код утврђеног чињеничног стања да лица задужена за оцењивање тужиоца и која су пратила његов рад нису ни знала да је тужилац вршио радње које је окарактерисао као радње узбуњивања, слањем уопштених и неконкретизованих писмених информације већ су приликом оцењивања узети у обзир сви критеријуми из Правилника о оцењивању, а осим тога, на

оцену „истиче се“ (4) која је дата после изјављеног приговора, тужилац није имао примедби и против те одлуке, као коначног управног акта, није водио управни поступак, па су тиме отклоњене штетне последице давања оцене првостепеног органа, у поступку који је предвиђен Правилником о оцењивању БИА.

Због тога, по налажењу овог суда, давање оцена „добар“ (3) и „истиче се“ (4), није последица деловања тужиоца као узбуњивача, већ је узроковано објективним околностима и параметрима који су примењени приликом оцењивања. Да ли је тужилац оцењен реално у односу на друге припаднике службе или није, није од значаја, с обзиром да је прописан посебан поступак кроз право на приговор који је тужилац искористио и где је та оцена измењена и право на управни поступак који тужилац није користио.

Позивање другостепеног суда да је изостала активна улога тужене у току ове парнице за достављање релевантих доказа, којима би се конкретизовале чињенице и основ у квалитативном и квантитативном смислу, с обзиром да је био терет доказивања био на страни тужене, није основано с обзиром да је тужилац у току поступка приложио Правилник о оцењивању рада и стицању и губитку звања припадника Безбедносно информативне агенције, а такође, изведен је доказ саслушањем сведока предложених од стране тужене којим су утврђене битне чињенице за одлуку о постављеном тужбеном захтеву.

Са изнетих разлога, сагласно одредби члана 414. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић